

Til Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Høring over udkast til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet

SSP-Samrådet takker for muligheden for at kommentere og afgive høringssvar på ovennævnte lovforslag.

SSP-Samrådet har følgende bemærkninger til det fremsatte lovforslag:

Overordnet mener SSP-Samrådet at udfordringer med børn og unge skal løses med udgangspunkt i lovgivning på det sociale område (LSS) og ikke på det strafferetslige område.

SSP-Samrådet anerkender, at straffelovsovertrædelser skal have konsekvenser, når vedkommende er moden og bevidst om den kriminelle handling og konsekvensen heraf, hvilket i stor udstrækning er gældende, når unge er 15 – 16 år – og at konsekvenserne er med udgangspunkt i foranstaltninger i LSS.

SSP-Samrådet finder det unødvendigt at oprette et nyt strafferetsligt system, når det langt hen af vejen vil være muligt at opnå samme eller bedre resultater, hvis ressourcerne i stedet blev brugt på indsatser og procedurer baseret på LSS.

SSP-Samrådet genkender, at der i nogle situationer har været en træghed i de nuværende systemer (politi, retssystem og kommuner), hvor der ikke rettidigt og tilstrækkeligt hurtigt og formentlig heller ikke med den mest hensigtsmæssige indsats er grebet ind – og at det derfor ønskes at sikre dette. Det er dog SSP-Samrådets holdning, at dette vil kunne imødekommes ved en regulering og præcisering af LSS samt tilsvarende i Straffeloven og bekendtgørelse/vejledning (tidsfrister for sagsbehandling hos politi og retssystem) – uden det derved er nødvendigt at oprette Ungdomskriminalitetsnævn og Ungekriminalforsorg for et meget begrænset antal børn og unge i alderen 10 – 17 år.

Kommunerne i SSP-Samrådet har en lang og god tradition for et tæt og tillidsfuldt samarbejde og fælles faglige tilgange vedr. kriminalitetsforebyggende arbejde med børn og unge. SSP-Samrådet deler derfor også reformens intention om at bekæmpe ungdomskriminalitet. Samtidig glæder vi os over udgangspunktet, hvor stadig flere unge på landsplan holder sig ude af kriminalitet. Afsættet er således, at de nuværende indsatser på området har haft betydelig effekt.

En af de stærke og grundlæggende tilgange i forebyggelse af ungdomskriminalitet, er at arbejde med de bagvedliggende faktorer i børn og unges liv. Her handler det **BÅDE** om at reducere børnenes og de unges udsathed og de risikofaktorer, som er til stede i deres livssituation, men også at styrke de beskyttende faktorer ud fra dels et trivselsfremmende perspektiv og dels som fundament for et positivt alternativ til en bekymrende adfærd. I reformen synes der at ligge et for stort og tungt reaktivt fokus på overfladeproblematikker frem for på de bagvedliggende faktorer såvel som et for ensidigt fokus på risikofaktorer frem for en større balance i forhold til beskyttelsesfaktorer.

SSP-Samrådet

Benny Husted
Formand
Tlf.: 2325 8547
Ben-ny.husted@skanderborg.dk

Martin Bannow
Næstformand
Tlf.: 4031 7105
mban@halsnaes.dk

www.ssp-samraadet.dk

Skanderborg, den
31.09.2018

SSP-Samrådet mener, at et af de afgørende elementer i at forebygge kriminalitet er, at vi hjælper børnene og de unge med at tro på og have tillid til alternative veje at gå – med fokus på gode fællesskaber, uddannelse og beskæftigelse – som nogle af de mest effektive værktøjer til kriminalitetsforebyggelse vi kan arbejde med.

Derudover har SSP-Samrådet en række opmærksomhedspunkter i relation til reformen som vi gerne vil bidrage med i høringsfasen.

Betænkelighed ved effekten:

Risiko for stigmatisering

En strafferetslignende indsats over for 10 - 14 årige giver risiko for, at barnet i højere grad udskilles fra almen fællesskabet. Det bliver "barnet de andre ikke vil eller må lege med", hvilket kan medføre en stigmatisering, der fører til, at barnet ekskluderes fra de positive fællesskaber og risikerer at søge behovet for fællesskab og anerkendelsen i usunde grupperinger. Dette vil være kontraproduktivt.

SSP-Samrådet kan være bekymret for, at der iværksættes unødige og forkerte foranstaltninger, herunder iværksættelse af foranstaltninger i sager, hvor barnet ikke har et behandlingsbehov, samt at der iværksættes for intensive foranstaltninger, som i værste fald kan have modsat effekt og forøge risikoen for recidiv.

Unge negative tilgang til Ungekriminalitetsnævnets afgørelser

Det er svært at forestille sig at de unge, der modtager afgørelser fra Ungdomskriminalitetsnævnet vil opfatte afgørelserne om straksreaktion og forbedringsforløb som en hjælp. Det er derimod nemt at forestille sig, at de vil opfatte det som en straf. Særligt kan det give udfordringer, hvis en gruppe unge er i retten sammen for en kriminel handling. De 16-årige i gruppen vil få hele pakken med evt. betinget dom, Ungdomskriminalitetsnævn, straksreaktion og 2-årigt forbedringsforløb, mens den 17½ årige vil nøjes med betinget dom og vilkår om at følge kommunens anvisninger. Der er således risiko for en opfattelse af uretfærdighed, som ikke vil være fremmede for resocialiseringen af den unge.

Øget brug af anbringelse

Hvis lovforslaget skal have den ønskede effekt og mindske antallet af unge i fødekæden til hård kriminalitet, vil det kræve at indsatsen er spredt ud, således at børnene ikke samles på samme institution, og at de yngre derved påvirkes af de ældre kriminelle og inspireres yderligere af dette miljø. Ungekommissionens rapport fra 2009, betænkning nr. 1508, s. 302 henviser bl.a. til en svensk undersøgelse, som dokumenterer at 70% af institutionsanbragte børn oplever, at anbringelsen har fastholdt eller fremmet deres deltagelse i kriminalitet. Med den viden bør det sikres, at tiltagene ikke fremmer negativ gruppesocialisering for børnene/de unge.

Begrænsning af det kommunale selvstyre

SSP-Samrådet bemærker med bekymring, at der er tale om en begrænsning af det kommunale selvstyre. Det fremgår af lovforslagets indledende bemærkninger, at det skal sikres, at kommunerne iværksætter de nødvendige indsatser. Ved oprettelsen af et Ungdomskriminalitetsnævn, der skal træffe afgørelse i forhold til den beskrevne målgruppe, løftes kompetencen fra kommunerne. Der er således tale om, at de enkelte kommuner ikke længere har den samme kompetence i forhold til at beslutte, hvilken social indsats, der er relevant i forhold til det kriminalitetsforebyggende arbejde i forhold til det enkelte barn.

Oprettelse af parallelsystem

SSP-Samrådet finder det uhensigtsmæssigt, at der sker oprettelse af et parallelt bureaukratisk system ved etablering af et Ungdomskriminalitetsnævn, der skal træffe afgørelse i sager, hvor det i dag er enten kommunen eller Børn- og Ungeudvalget, der træffer afgørelse.

Manglende præciseringer omkring underretningspligten

Det er ikke beskrevet i bemærkningerne i lovforslaget, hvordan Politiet skal forholde sig til underretningspligten efter servicelovens § 154 i forbindelse med vurderingen af, om en sag skal henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet. Det er på samme måde ikke beskrevet, hvordan kommunen skal forholde sig til oplysninger, som de modtager i forbindelse med det nye Ungdomskriminalitetsnævns arbejde, herunder særligt i hvilke situationer modtagelse af oplysningerne skal betragtes som en underretning.

Tilsidesættelse af socialfagligheden

SSP-Samrådet bemærker med skepsis, at der er tale om et paradigmeskifte gående fra en social indsats til et mere udpræget fokus på straf og konsekvens uden faglig evidens for effekten heraf. SSP-Samrådet vurderer, at det i det kriminalitetsforebyggende arbejde med de 10 - 17 årige er afgørende, at vi bevarer et socialfagligt helhedsperspektiv, som ikke kun forholder sig til børnenes og de unges handlinger – men arbejder med at reducere børnenes og de unges udsathed og de risikofaktorer, der er til stede i deres livssituation. Herunder er det også af afgørende betydning, at der arbejdes med de familieproblematikker og familiedynamikker de indgår i. Det kræver et stort samarbejde på tværs af myndigheder – og med de betydningsfulde voksne i de unges liv og i lokalområderne.

Det er endvidere helt afgørende, at der er opmærksomhed på de gruppedynamikker, der er til stede i den gruppering barnet/den unge er i. Det er ikke kun personlige problematikker, der fører til at barnet/den unge begår kriminalitet, men i høj grad et resultat af det samspil, der er i den ungegruppe man befinder sig i. Det er væsentligt, at der er opmærksomhed på dette, såvel i screeningen i forhold til Ungdomskriminalitetsnævnet og ved den efterfølgende vurdering af hvilke tiltag, der skal til for at hjælpe barnet/den unge videre.

Etableringen af et Ungdomskriminalitetsnævn

Sammensætningen af Ungdomskriminalitetsnævnet:

SSP-Samrådet er uforstående overfor, at der ikke i alle tilfælde af afgørelse ved Ungdomskriminalitetsnævnet er deltagelse af den fornødne børnesagkyndige ekspertise. Ved behandlingen af alle sager i Børn- og Ungeudvalget i dag, deltager to børnesagkyndige medlemmer med fuld stemmeret. Der er ingen stemmeberettigede børnesagkyndige medlemmer af Ungdomskriminalitetsnævnet og i sager for børn i aldersgruppen 15 - 18 år, deltager der ikke børnesagkyndige.

SSP-Samrådet bemærker, at det af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at Ungdomskriminalitetsnævnet skal være og fremstå neutralt. Dette synes vanskeligt opnåeligt, hvis ét stemmeberettiget medlem ud af tre, repræsenterer den myndighed, der har henvist sagen til nævnet (Politiet/domstolene).

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at det ikke er Ungdomskriminalitetsnævnets opgave eller formål at tage stilling til, om barnet/den unge er skyldig i en bestemt strafbar handling. Det kan derfor undre, at der er lagt så stor vægt på, at det er en dommer, der skal lede Ungdomskriminalitetsnævnets arbejde. Hvis fokus havde været på den bedste løsning for

barnet/den unge (i stedet for straf), så havde det været mere relevant at inddrage personer med særlig viden om børn og deres udvikling og trivsel – fx psykologer med speciale heri.

Der har været fremlagt forskelligt talmateriale i forhold til hvor mange børn og unge, der på landsplan tænkes at være i målgruppen for Ungdomskriminalitetsnævnet. SSP-Samrådet mener, at målgruppebeskrivelsen for Ungdomskriminalitetsnævnet fremstår for upræcis og ønsker derfor en tydeligere præcisering heraf.

Henvisning af sager:

Det fremgår af lovforslaget, at det er politiet, der henviser sager om børn og unge mellem 10 og 14 år til Ungdomskriminalitetsnævnet. Det fremgår endvidere af bemærkninger til lovforslaget, at der vil blive udviklet et særligt screeningsværktøj, som Politiet kan anvende til at udfinde de børn og unge, som opfylder betingelserne for henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet. Eftersom dette udredningsværktøj endnu ikke forefindes, er det uklart, hvordan Politiet vil sikre, at de børn og unge, der henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet er omfattet af målgruppen. Det er ligeledes uklart, hvordan det skal afklares, om barnet/den unge er omfattet af målgruppen, såfremt kommunen og Politiet ikke er enige herom.

SSP-samrådet finder det væsentligt, at den historiske, kontekstuelle og socialfaglige viden, som kommunerne er i besiddelse af, bringes i spil i forbindelse med visitering af den unge til Ungdomskriminalitetsnævnet.

Mødepligt:

Det fremgår af bemærkningerne, at både forældre og børn/unge har mødepligt i Ungdomskriminalitetsnævnet – dette bør også gælde relevante fagpersoner. Det forhold, at 10-årige børn har mødepligt og kan fremstilles ved Politiets bistand kan i nogle situationer udgøre et overgreb i forhold til det enkelte barn, som ikke nødvendigvis står mål med det forhold, som barnet er mistænkt for at have begået. Det fremgår således ikke af lovforslaget, hvilke momenter der skal lægges vægt på ved Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse af, om barnet skal hentes med Politiets bistand, ligesom det ikke fremgår, om der skal medvirke børnesagkyndig bistand ved vurderingen heraf.

Samtidig står SSP-Samrådet undrende overfor, at det på den ene side ikke er Ungdomskriminalitetsnævnets opgave at tage stilling til, om barnet er skyldig i en given forbrydelse, samtidig med at det netop er kriteriet for Politiets henvisning af en sag til Ungdomskriminalitetsnævnet, at et barn eller en ung er mistænkt for at have begået særlige kvalificerede typer af kriminalitet.

Den ungefaglige undersøgelse

SSP-Samrådet er positive overfor lovforslagets intentioner om fast-track forløb. Men kommunalbestyrelsen har efter gældende regler fire måneder til udarbejdelse af en børnefaglig undersøgelse, jf. servicelovens § 50, stk. 7. Det kan allerede nu være svært at overholde gældende sagsbehandlingsfrister - særligt, hvis det er nødvendigt at indhente oplysninger fra andre myndigheder som børne- og ungdomspsykiatrisk hospital, egen læge, andre kommuner m.v. Det må derfor formodes, at kommunerne i endnu højere grad vil have vanskeligt ved at færdiggøre den ungefaglige undersøgelse inden for fristen på tre uger.

Hjemgivelse

Lovforslagets bemærkninger præciserer, at hvis Ungdomskriminalitetsnævnet har anbragt et barn eller en ung uden for hjemmet med samtykke, er det kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om hjemgivelse. Kommunalbestyrelsen skal underrette Ungdomskriminalitetsnæv-

net om hjemgivelse. Det ønskes præciseret, hvilke konsekvenser det har, hvis Ungdomskriminalitetsnævnet ikke er enig i kommunalbestyrelsens afgørelse om hjemgivelse.

Straksreaktioner og ventelisteproblematikker

Fast-track tænkningen i lovforslaget kan betyde, at kommunerne bliver nødsaget til at prioritere sager med kriminelle børn og unge over andre sager med eksempelvis udsatte børn og unge. Ungdomskriminalitetsnævnet har alene beslutningskompetencen til valg af foranstaltning og kan betyde behov for at kommunerne kapacitetsudvider og etablerer et større beredskab af indsatser, da kommunerne ikke har myndighedskompetencen i Ungdomskriminalitetsnævnet.

I forlængelse heraf vurderes opgaverne i forbindelse med de præsenterede tanker om genoprettende ret utilstrækkeligt beskrevet. Børnene og de unges forståelse og motivation til at indgå i sådanne forløb nødvendiggør en supplerende pædagogisk indsats. Derfor ønsker SSP-Samrådet at de grundlæggende tanker og mindset i Genoprettende Ret og praksis genbesøges, således at tænkningen ikke udvandes.

Genoprettende Ret og praksis

SSP-Samrådet har gennem en del år har arbejdet intens med at undersøge og kortlægge internationale erfaringer med Genoprettende Ret og praksis (Restorative Justice), og finder tiden moden til at implementere det i arbejdet med straffelovsovertrædelser med unge.

I SSP-Samrådets optik er de bærende elementer i Genoprettende Ret og praksis: frivillighed, neutral facilitering af processer og inddragelse af alle relevante parter.

Vi finder det væsentligt, at disse elementer tydeligt tænkes ind i forhold til indsatser som omtales som værende af genoprettende karakter, således at man sikrer, at man gør noget **med** barnet og/eller den unge fremfor **mod**.

Ungekriminalforsorgen

Kommunerne har allerede i dag tilsynet med børn og unge, ligesom kommunen har forpligtelsen til at følge op i forhold til foranstaltninger, jf. servicelovens § 70. Det fremgår af lovforslaget, at det ikke er Ungdomskriminalitetsnævnets opgave at tage stilling til skyld, ligesom Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelser ikke er en straf. Det kan derfor undre, at lovforslaget præciserer nødvendigheden af at henlægge tilsynet med, at barnet/den unge følger Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelser, til Ungekriminalforsorgen.

Samtidig vurderes det, at der vil ske dobbeltarbejde, da Ungekriminalforsorgen i praksis vurderes at blive afhængige af dialogen med de kommunale myndighedsrådgivere, alternativt vil der skulle etableres en bureaukratisk parallelopfølgning på samme foranstaltning.

Kriminalforsorgen fører således i dag tilsynet med prøveløsladte, betinget dømte m.v. I forhold til gennemførelse af tilsyn, vil der således være tale om en målgruppe, som kriminalforsorgen ikke er vant til at håndtere – nemlig unge under den kriminelle lavalder, som ikke er dømt i en straffesag.

Det fremgår af bemærkningerne, at Ungekriminalforsorgens tilsyn fremadrettet skal stå ved siden af kommunens tilsyn. Det må således forudsættes, at kommunerne ikke vil blive frataget midler til gennemførelse af tilsynet.

SSP-Samrådet ønsker derfor, at der sker en tydeligere præcisering af Ungekriminalforsorgens opgave og rolle, samt koordinering af samarbejdet med kommunerne.

Økonomiske forudsætninger

SSP-Samrådet vurderer, at det er utilfredsstillende, at der under høringen ikke er klarhed over de - af Justitsministeriet - vurderede økonomiske konsekvenser for kommunerne. SSP-Samrådet vurderer med bekymring, at kommunerne tildeles en række meropgaver samtidig med, at Ungdomskriminalitetsnævnets sammensætning og beslutningskompetence betyder, at Ungdomskriminalitetsnævnets virke gør området økonomisk ikke-styrbart for kommunerne.

På vegne af SSP-Samrådet

Benny Husted
Formand

Martin Bannow
Næstformand